

KOD UCZNIĄ				

KONKURS HISTORYCZNY DLA UCZNIÓW KLAS IV–VIII SZKÓŁ PODSTAWOWYCH WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

ETAP SZKOLNY
16 października 2025 r. godz. 9.00

Uczennico/Uczniu:

1. Arkusz składa się z 23 zadań, na których rozwiązanie masz 90 minut.
2. Pisz długopisem/piórem – dozwolony jest czarny lub niebieski kolor tuszu.
3. Nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i zaznacz lub napisz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu do tego przeznaczonym.
5. Zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	50	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis Przewodniczącej/-ego		

Teksty i mapa do zadania 1.

Tekst I

Te są prawa, które im przedstawiś: Jeśli kupisz jako niewolnika innego Hebrajczyka, będzie ci służył sześć lat, w siódmym roku zwolnisz go bez wykupu. A jeśli niewolnik oświadczył wyraźnie: „Miłuję mojego pana, moją żonę i moje dzieci i nie chcę odejść wolny”, wówczas zaprowadzi go pan przed Boga i zawiedzie do drzwi albo do bramy, i będzie niewolnikiem jego na zawsze. Przestrzegajcie wszystkiego, co wam powiedziałem, a imienia bogów obcych nie wymieniacie, by nikt nie słyszał ich z ust waszych.

Na podstawie: [https://\[...\].deon.pl/rozdzial.php?id=73](https://[...].deon.pl/rozdzial.php?id=73)

Tekst II

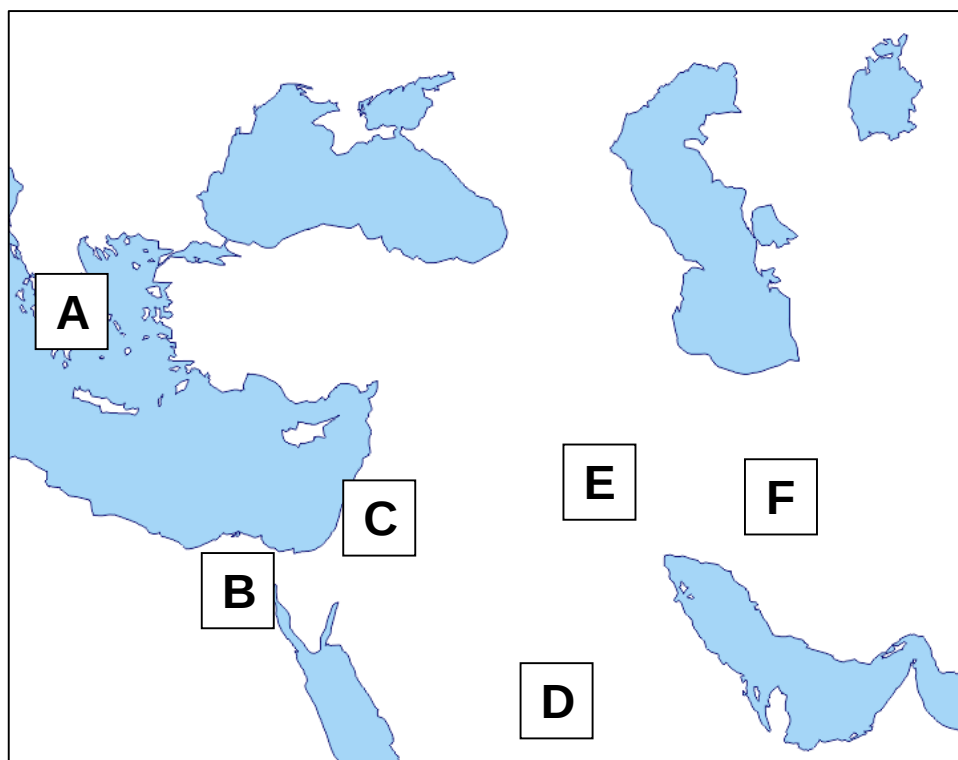
Jeśli obywatel oko obywatelowi wybił, oko wybija mu; jeżeli kość obywatela złamał, kość mu złamają. Jeśli obywatel ząb obywatelowi równemu sobie wybił, ząb wybija mu. Oto wyroki sprawiedliwości, które król potężny trwale ustanowił. Król wspaniały jam jest! Wobec ludzi, nad którymi władzę pasterską Marduk dał mi, nie byłem niedbały, ani bezczynny. Siedziby bezpieczne wyszukałem im, od ciężkich trosk ich uwolniłem, sprawiłem, że zajaśniała dla nich światłość. Bronią potężną, którą Isztar podarowała mi, mądrością.

Na podstawie: [http://biblioteka.kijowski.pl/antyk%\[...\]%20-%20kodeks.pdf](http://biblioteka.kijowski.pl/antyk%[...]%20-%20kodeks.pdf)

Tekst III

Wielki Kapłan Amona, Menchepererre, ponownie stanął przez Wielkim Bogiem i rzekł: „Każdego człowieka, który będzie Cię przywoływał za pomocą następujących słów: «Schwytani ludzie mają zostać zabici!», powinienes pojąć i unicestwić”. I tym słowom Wielki Bóg dał wyraźne potwierdzenie. I dodał: „Urzędnik, który naruszy granice ziemi należącej do świątyni, tak aby je przesunąć na swoją korzyść, będzie ukarany przez obcięcie mu nosa i uszu, zostanie on zmuszony do pracy na ziemi należącej do świątyni”.

Na podstawie: <https://pressto.amu.edu.pl/index.php/cph/article/view/42000/35288>

Na podstawie: https://d-maps.com/carte.php?num_car=1962&lang=en

Zadanie 1. (0–3)

..... pkt

Każdemu tekstowi (I–III) przyporządkuj właściwą literę (A–F) oznaczającą na mapie obszar cywilizacji, z której pochodzi zacytowany zbiór praw. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę, którą oznaczono wybraną stolicę.

1.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F
1.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F
1.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F

Tekst i ilustracja do zadania 2.

Odbył senat naradę pod przewodnictwem prefekta miasta Kwintusa Fabiusza i polecił Kwinkcjuszowi wejść do miasta. Pierwszego dnia wieziono w pochodzie uzbrojenie i pociski wojenne, a także posągi spiżowe i marmurowe. W drugim dniu złoto i srebro, obrobione, nieobrobione i bite. W trzecim dniu wieziono dary miast w postaci złotych wieńców. Za tym wszystkim wjechał do miasta na rydwanie sam Kwinkcjusz, a za nim postępowało mnóstwo żołnierzy.

Na podstawie: Tytus Liwiusz, *Dzieje* [...], ks. I–VI, s. 135.

Na podstawie: <https://www.ancientworldmagazine.com/site/assets/files/2584/louvree735.jpg>

Zadanie 2. (0–1)

..... pkt

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Tekst stanowi opis powitania zwycięzcy igrzysk olimpijskich.	P	F
Ilustracja przedstawia żołnierzy charakterystycznych dla armii państwa, o którym mowa w tekście.	P	F

Tekst i ilustracja do zadań 3. i 4.

Swoją myśl polityczną budowali na przekonaniu, że ich państwo jest Cesarstwem Rzymskim, przy czym spoglądali na nie z chrześcijańskiej perspektywy. Skoro polityka Konstantyna Wielkiego przyczyniła się do rozpowszechnienia chrześcijaństwa, uznano, że Cesarstwo Rzymskie jest narzędziem, przy pomocy którego Bóg chce nawrócić świat na prawdziwą wiarę. W przekonaniu tym utwierdzała ich zbieżność czasowa między powstaniem cesarstwa za Oktawiana Augusta a narodzinami Chrystusa. Z faktów tych wyciągano wnioski, że wszystkie kraje i ludy należą do cesarstwa, a cesarz jest władcą świata. Myślano tak nawet wówczas, gdy cesarstwo chyliło się już ku upadkowi, a pod murami jego stolicy stały oddziały sułtańskie.

Na podstawie: R. Michałowski, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Warszawa 2009, ss. 59-60.

Na podstawie: https://histmag.org/grafika/2022_articles/cesarze_stroj/1_cesarze_stroj.jpg

Zadanie 3. (0–1)

..... pkt

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Ilustracja wywodzi się ze średniowiecznego kręgu cywilizacyjnego, o którym mowa w tekście.	P	F
Z tekstu wynika, że w opisanym cesarstwie rozpowszechniona była idea uniwersalnej władzy cesarza.	P	F

Zadanie 4. (0–2)

..... pkt

Spośród wspomnianych w tekście wydarzeń wypisanych poniżej (A–D) wskaż wydarzenie chronologicznie pierwsze i chronologicznie ostatnie. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.

- A. rozpowszechnienie chrześcijaństwa za panowania Konstantyna Wielkiego
- B. powstanie cesarstwa za czasów Oktawiana Augusta
- C. narodziny Jezusa Chrystusa
- D. oblężenie stolicy Cesarstwa przez oddziały sułtańskie

4.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
4.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Teksty do zadania 5.

Tekst I

Stamtąd ruszył do wnętrza kraju, rozbijając armię wizygocką i zdobywając Toledo. Natarcie postępowało szybko. Zajęli już znaczną część Półwyspu, przekroczyli Pireneje i przeszli do Francji, gdzie po bitwie pod Poitiers zostali powstrzymani przez Franków pod wodzą Karola Młota, ale zasadnicze znaczenie miało to, że nie zdołali utrzymać miasta Narbony.

Na podstawie: B. Lewis, [...] w *historii*, Warszawa 1995, s. 145.

Tekst II

Owego dnia najjaśniejszego narodzenia Pana, gdy król podczas mszy przed ołtarzem błogosławionego Piotra apostoła powstał do modlitwy, papież Leon włożył koronę na jego głowę i cały lud rzymski zawołał: „Karolowi Augustowi przez Boga koronowanemu, potężnemu i pokojowemu cesarzowi rzymskiemu, życie i zwycięstwo!”

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach* [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1999, s. 69.

Tekst III

Przygotujcie przeciwko nim, ile możecie sił i oddziałów konnicy, którymi moglibyście przerazić wroga Boga i wroga waszego. A jeśli oni skłonią się do pokoju, to i ty się ku niemu skłoń i zaufaj Bogu! Zaprawdę, On jest Słyszący, Wszechwiedzący! O Proroku! Wystarczy ci Bóg i ci spośród wiernych, którzy idą za tobą!

Na podstawie: <https://mzr.pl/>[...]

Zadanie 5. (0–2)

.... pkt

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Tekst I dotyczy wydarzeń wcześniejszych niż tekst II.	P	F
W wydarzeniach opisanych w tekstach I i II brał udział ten sam władca.	P	F
Tekst III to fragment księgi świętej religii, której wyznawcy przegrali bitwę opisaną w tekście I.	P	F

Tekst do zadania 6.

Tymczasem dowiedzieliśmy się o zbliżaniu się króla, który zanim jeszcze stanął we Włoszech, wysłał do nas przodem konne poselstwo, oświadczając gotowość zadośćuczynienia Bogu i św. Piotrowi i dla poprawy życia przyrzekając zachować bezwzględne posłuszeństwo, byle tylko mógł uzyskać od nas łaskę przebaczenia i apostolskiego błogosławieństwa. W towarzystwie kilku ludzi zjawił się w mieście. Tam przez trzy dni stojąc u bramy zamku, zdjawszy szaty królewskie, boso nie pierwaj przestał błagać z wielkim płaczem zmiłowania apostolskiego i przebaczenia, aż u wszystkich wzbudził litość i współczucie.

Na podstawie: *Wiek V–XV w źródłach* [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S.B. Lenard, Warszawa 1997, s. 128.

Zadanie 6. (0–3)	 pkt
-------------------------	-----------

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Cytowany tekst to relacja autorstwa **6.1.** _____. Opisany konflikt o władzę nazywany jest przez historyków także sporem o **6.2.** _____. *Miasto*, o którym mowa w tekście, to **6.3.** _____.

- 6.1.** **A.** cesarza
 B. opata
 C. papieża
- 6.2.** **A.** celibat
 B. dziesięcinę
 C. inwestyturę
- 6.3.** **A.** Canossa
 B. Rzym
 C. Wormacja

Teksty, mapa i ilustracja do zadań 7. i 8.

Tekst I

Historia miasta jest ściśle powiązana z grobem świętego Jakuba Starszego. Miasto powstało i rozwijało się wokół sanktuarium zbudowanego przez Alfonsa II, króla Asturii, w miejscu odkrycia grobu tego apostoła. Kroniki miejskie podają, że w 813 roku na terenie Galicji odkryto grób świętego Jakuba Starszego, który według przekazów chrześcijan głosił naukę Chrystusa na północy Półwyspu.

Na podstawie: <https://www.szlakjakuba.com/historia-zabytki-...>

Tekst II

To jedno z najstarszych i najbardziej znaczących miast świata. Od tysięcy lat stanowi centrum religijne i polityczne, które przyciągało zarówno pielgrzymów, jak i najeźdźców. Jego historia to opowieść o wielkich królach, wojnach, upadkach i odbudowach, ale przede wszystkim o duchowym znaczeniu, jakie miasto to ma dla trzech największych religii monoteistycznych: judaizmu, chrześcijaństwa i islamu.

Na podstawie: <https://edugaleria.pl/...>

Tekst III

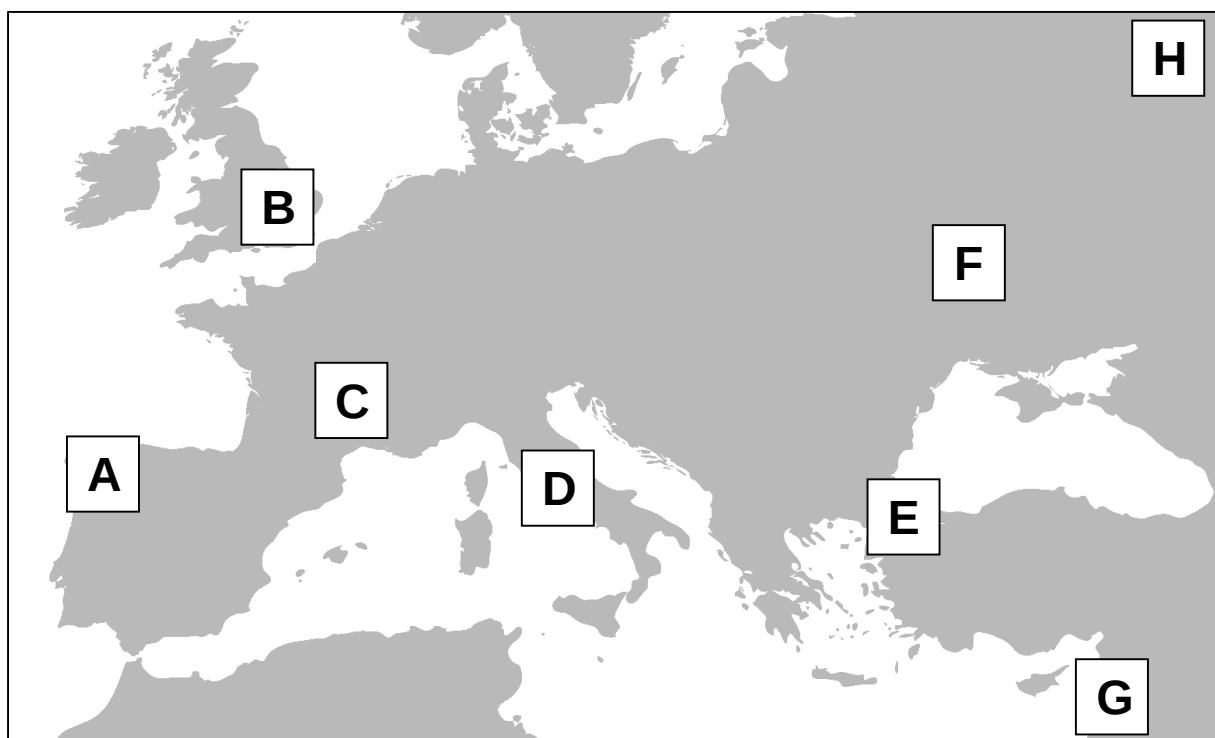
W starożytności była w tym miejscu galijska osada, którą Rzymianie przejęli i nazwali Avenio. W średniowieczu miasto często zmieniano władców, a od XIV do XVIII w. należało do papieży. Na myśl o nim każdemu przychodzi do głowy pałac papieski oraz most na Rodanie. Pałac papieski to największy gotycki zamek w Europie i dawne miejsce urzędowania papieży. Miasto było ich siedzibą w latach 1309 – 1377, a okres ten jest nazywany niewolą awiniońską papieży.

Na podstawie: <https://...>

Tekst IV

Zespół klasztorny rozciąga się na wzniesieniach prawego brzegu Dniepru. Życie klasztorne zapoczątkowano tutaj w połowie XI w., kiedy przybyły z Athos mnich Antoni osiadł w jednej z miejscowych pieczar, ściągając wkrótce do tej pustelni innych zakonników. Od wczesnych lat istniał tu wielki klasztor, ośrodek życia religijnego i kulturalnego rozległych ziem ruskich. Na początku XII w. wzniesiono nadbramną cerkiew Św. Trójcy i refektarz.

Na podstawie: [https://wszystkoconajwazniejsze.pl/pepites\[...\] -kotwica\[...\] -kultury-i-tozsamosci](https://wszystkoconajwazniejsze.pl/pepites[...] -kotwica[...] -kultury-i-tozsamosci)

Na podstawie: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/37/BlankMap-Europe-v3.png>

Na podstawie: https://chwalazapomniana.pl/wp-content/uploads/2024/03/DSC_0262.jpg

Zadanie 7. (0–4)	 pkt
-------------------------	-----------

Każdemu tekstowi (I–IV) przyporządkuj właściwą literę (A–H) oznaczającą na mapie ośrodek średniowiecznych pielgrzymek, którego dotyczy. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę, którą oznaczono wybrany ośrodek.

7.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F	G	H
7.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F	G	H
7.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F	G	H
7.4.	Tekst IV	A	B	C	D	E	F	G	H

Zadanie 8. (0–1)	 pkt
-------------------------	-----------

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Fotografia przedstawia współczesny wygląd ośrodka pielgrzymkowego, o którym mowa w

- A. tekście I.
- B. tekście II.
- C. tekście III
- D. tekście IV.

Tekst do zadania 9.

1. Jeśli ktoś zostanie zabity na polu albo na drodze, a zabójca go tam pochowa, musi zapłacić za głowę, a księciu wynagrodzić szkodę 50 grzywnami.
2. Jeśli zabitym jest rycerz albo kupiec, za niego płaci on 50 grzywien. Za Niemca, którego Polacy nazywają gościem, płaci on 30 grzywien.
3. Lecz jeśli zabity pozostawiony zostaje na polu albo na drodze i nie wiadomo, kto go zabił, wówczas książę przyzywa do siebie opole i uznaje je za winne zabójstwa człowieka.
7. Jeśli zaś ród zarzuci jakiemuś człowiekowi, że on dokonał zabójstwa, a ów twierdzi, że jest niewinny, na dowód tego musi on stoczyć pojedynek albo nieść rozżarzone żelazo. Jeśli zostanie pokonany, musi naprawić szkodę, tak jak to wyżej powiedziano.

Na podstawie: D. Ostapowicz, S. Suchodolski, D. Szymikowski, *Z archiwum Klio*, Gdańsk 2006, s. 111.

Zadanie 9.1. (0–1)	 pkt
---------------------------	-----------

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Z tekstu wynika, że życie cudzoziemca uważano za cenniejsze niż życie Polaka.	P	F
Osoba oskarżona miała szansę uniknąć kary, jeśli wykazała się odwagą, siłą i wytrzymałością.	P	F

Zadanie 9.2. (0–1)	 pkt
---------------------------	-----------

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przykład stosowania zasady odpowiedzialności zbiorowej wspomniany jest w cytowanym zbiorze praw w punkcie

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 7.

Teksty i ilustracja do zadań 10. i 11.

Tekst A

Dosyć jednak tego, co się rzekło, o spustoszeniu i wyludnieniu Polski. Kazimierz tedy, na czas niejaki przebywający między Niemcami, umyślił powrócić do Polski. A wziąwszy z sobą 500 rycerstwa, w granicę Polski wkroczył i zamek pewien zajął, z którego z wolna całą Polskę, od Pomorzan i Czechów zajęchaną, od innych też narodów pogranicznych oswobodził i panowanie swe w niej założył.

Tekst B

Przeto Bolesław, na godność przez cesarza wyniesiony tak chwalebnie, wrodzonej sobie dał dowód szczodroty, przez trzy dni z rządu po swym ukoronowaniu ucztę z królewską a z cesarską wyprawiając, oraz po każdym dniu skończonym zmieniając inne naczynia i sprzęty, więcej też rozmaitości osobnych, coraz kosztowniejszych na widok dobywając.

Tekst C

Ślepotą jego oznaczać właśnie miała Polskę, przedtem ślepą podobnież, która także za sprawą Mieszka miała być oświecona, a ponad inne wywyższona narody. Bo i tak się też stało rzeczywiście. Polska przedtem prawdziwie była ślepa, ani czci prawego Boga nie znając, ani zasad wiary; lecz skoro Mieszko przejrzał, i ona została oświeconą — przez jego przyjęcie wiary, naród ze śmierci się wyzwolił.

Tekst D

W jaki zaś sposób Bolesław z Polski był wyrzucony, byłoby wiele do opowiadania; to tylko powiedzieć się godzi, że nie powinien był chrześcijanin za grzech jakikolwiek cielesnej wywierać zemsty. To bowiem wielce mu zaszkodziło, gdy za zdradę biskupa obcięciem członków skarał. Ani biskupa zdrajcy tym samym nie uniewinniamy, ani zalecamy króla mszczącego się tak haniebnie.

Na podstawie: Gall Anonim, *Kronika polska*, <https://wolnelektury.pl/media/book/pdf/gall-anonim-kronika-polska.pdf>, s. 11, 13, 24, 28.

Na podstawie: [https://ocdn.eu/pulscms-transforms/1/7Ukk9kuTURBXy84NTUxNjFjNS1mZWY4LTQ3MmItYTQ2ZS0xMjY1MDNhMTk3YTMuaNBIz5KTbc0Esm0CpJMjpg2ODNkNgbeAAGhMAE/obchody-z-okazji-...\].jpeg](https://ocdn.eu/pulscms-transforms/1/7Ukk9kuTURBXy84NTUxNjFjNS1mZWY4LTQ3MmItYTQ2ZS0xMjY1MDNhMTk3YTMuaNBIz5KTbc0Esm0CpJMjpg2ODNkNgbeAAGhMAE/obchody-z-okazji-...].jpeg)

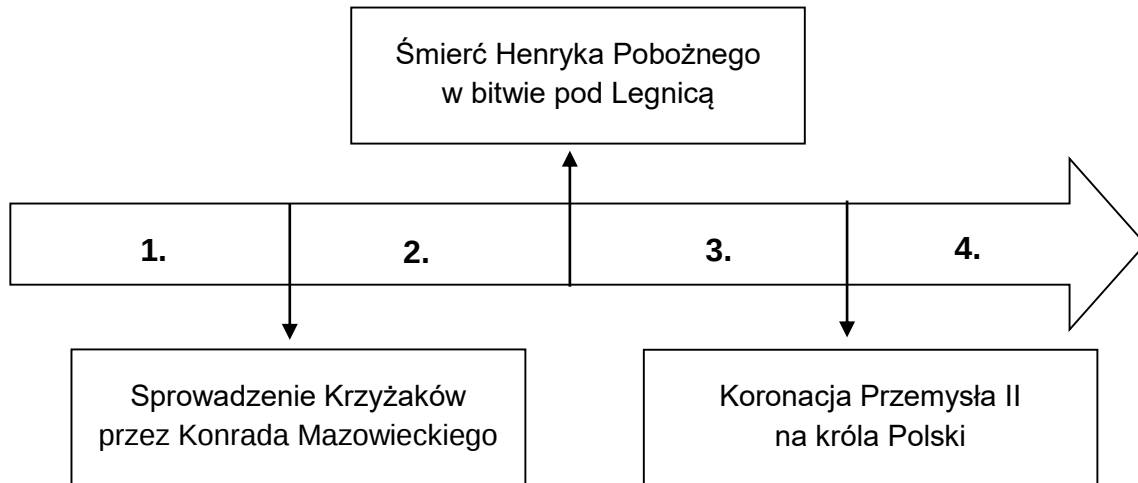
Zadanie 10. (0–2)					 pkt
Spośród powyższych tekstów (A–D) wskaż ten, który mówi o wydarzeniu chronologicznie pierwszym i chronologicznie ostatnim. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą literę.					
10.1.	Wydarzenie chronologicznie pierwsze	A	B	C	D
10.2.	Wydarzenie chronologicznie ostatnie	A	B	C	D

Zadanie 11. (0–2)			 pkt
Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.			
Dwa spośród powyższych tekstów dotyczą koronowanych królów Polski.	P	F	
Zaprezentowana fotografia nawiązuje do obchodów tysięcznej rocznicy wydarzeń opisanych w tekście B.	P	F	
Wspomniany w tekście D <i>biskup zdrajca</i> to Stanisław ze Szczepanowa.	P	F	

Tekst i taśma chronologiczna do zadania 12.

W 1264 roku w Kaliszu tamtejszy książę Bolesław Pobożny wydał statut dla Żydów. Statut omawia kwestię władzy nad ludnością żydowską, zasady prowadzenia przez nią działalności kredytowej i handlowej, oraz normy dotyczące stosunków z chrześcijanami. Statut przewidywał kary za zbezczeszczenie cmentarza lub synagogi. Ostatni paragraf zapowiadał nakładanie kar na tych chrześcijan, którzy słysząc w nocy wołanie Żyda o ratunek, nie przybiegli mu z pomocą.

Na podstawie: <https://culture.pl/pl/artykul/statut-kaliski-w-muzeum-historii-zydow-polskich>

Zadanie 12.1. (0–1)

..... pkt

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Opisane w tekście wydarzenie miało miejsce w okresie oznaczonym na taśmie chronologicznej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Zadanie 12.2. (0–1)

..... pkt

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Tekst dotyczy dokumentu wydanego pierwotnie dla dzielnicy

- A. małopolskiej.
- B. mazowieckiej.
- C. śląskiej.
- D. wielkopolskiej.

Zadanie 12.3. (0–1)	 pkt
----------------------------	-----------

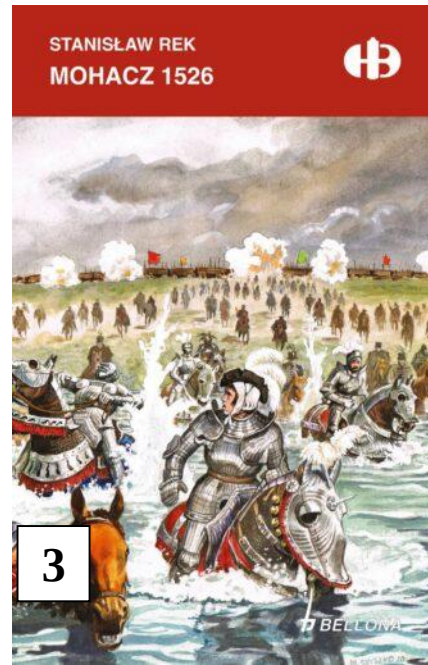
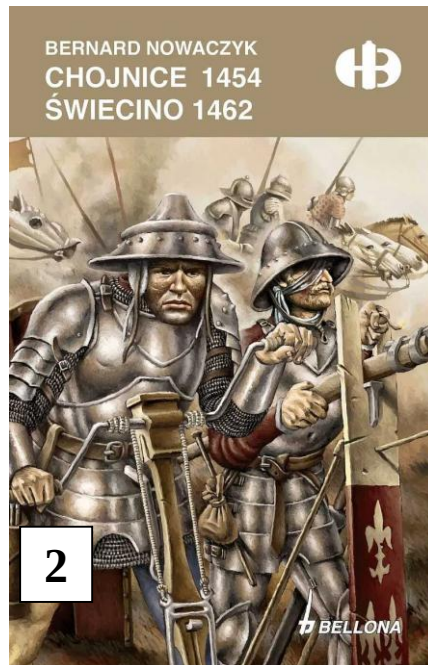
Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Omawiany dokument świadczył o antysemityzmie wydającego go księcia.	P	F
Tekst zawiera informacje o sposobie zarabkowania, w jakim specjalizowali się Żydzi w średniowiecznej Polsce.	P	F

Tekst i ilustracje do zadania 13.

Wzięty gród szturmem, niewiasty trwożliwe
 Litości króla błagają.
 Jarzma Krzyżaków Prusy niecierpliwe
 Całkiem się Polsce oddają.
 Pomścił lud ucisk i krzyżackie zbrodnie,
 Iłączon z Polską, żył odtąd swobodnie
 Po długich walkach zwołał król w Piotrkowie
 Na obrady mężów biegłych.
 Wtenczas Jagiełłów rozkrzewione plemię
 Szeroko wszędy słynęło,
 Czechy, Śląsk żyzny i węgierska ziemię
 Pod berło swoje ujęło.

Na podstawie: http://pl.wikisource.org/wiki/Śpiewy_historyczne

<https://www.bellona.pl/wp-content/uploads/chojnice-1454-swiecino-1462.jpg>
https://www.stara-szuflada.pl/images/03968/24000-25000/Grunwald-1410_%5B24072%5D_480.jpg
<https://www.bellona.pl/wp-content/uploads/mohacz-1526-330x515.jpg>

Zadanie 13. (0–3)	 pkt
--------------------------	-----------

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Opisane w tekście wydarzenia miały miejsce za panowania **13.1.**_____.
Wspomnianego w tekście konfliktu zbrojnego dotyczy książka, której okładkę oznaczono numerem **13.2.**_____. Wśród sukcesów dynastii Jagiellonów zabrakło w tekście nawiązania do **13.3.**_____.

- 13.1.** A. Władysława Jagiełły
B. Kazimierza Jagiellończyka
C. Zygmunta Starego
- 13.2.** A. 1
B. 2
C. 3
- 13.3.** A. początków parlamentaryzmu
B. polityki dynastycznej
C. handlu wiślanego

Tekst do zadania 14.

Ponieważ ogólne prawa i ustawy publiczne nie jednostek, lecz całego narodu dotyczą, przeto na przyszłość nic nowego nie ma być postanowionym przez nas króla i naszych następców bez wspólnego senatorów i posłów ziemskich przyzwolenia, co by tylko wyjść mogło na niekorzyść i obciążenie Rzeczypospolitej, na krzywdę i niewygodę jednostki, na zmianę prawa ogólnego i wolności publicznej.

Na podstawie: *Zarys historii Polski*, pod. red. J. Tazbira, Warszawa 1980, s. 155.

Zadanie 14.1. (0–1)	 pkt
----------------------------	-----------

Dokończ zdanie. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Zacytowany dokument powstał za panowania

- A. Władysława Warneńczyka.
B. Jana Olbrachta.
C. Aleksandra Jagiellończyka.
D. Zygmunta Augusta.

Zadanie 14.2. (0–1)	 pkt
----------------------------	-----------

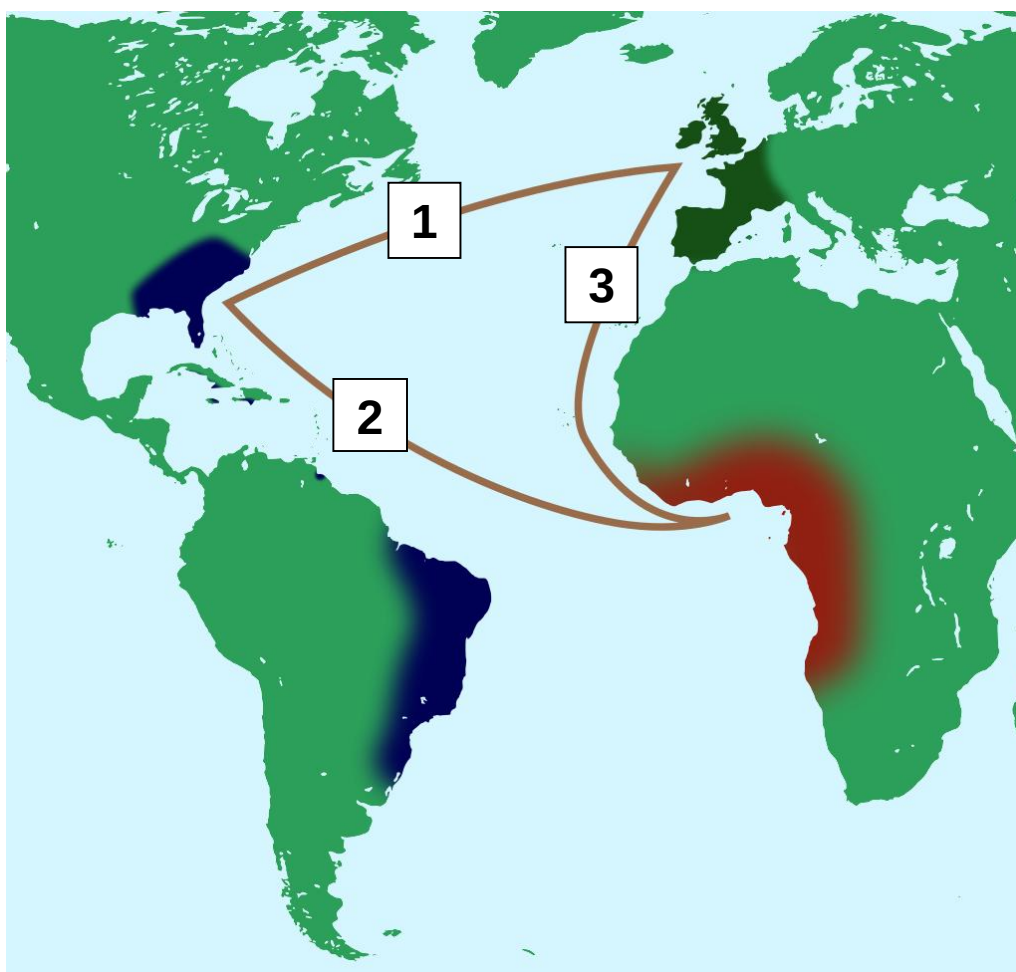
Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

W stanowieniu prawa przytoczony dokument

- A. wzmacniał rolę króla, a osłabiał rolę senatu.
B. wprowadzał równowagę między izbami sejmu.
C. osłabiał rolę króla, a wzmacniał rolę senatu.
D. wzmacniał rolę króla, a osłabiał rolę izby poselskiej.

Tekst i mapa do zadania 15.

Handel trójkątny to określenie na przepływ towarów i ludzi na Atlantyku, który rozpoczął się w połowie XVI wieku. Polegał on na wywozie wyrobów produkowanych w Europie (m.in. broni, tkanin) do Afryki. Tam wymieniano je na niewolników, którzy wiezieni byli do Ameryki, do pracy na plantacjach. Towary z plantacji (m.in. cukier, bawełna czy tytoń) były z kolei sprowadzane do Europy i sprzedawane. Ilość importowanych towarów szybko się zwiększała, dzięki czemu ich cena obniżała się. Było to możliwe z jednej strony dzięki rosnącej liczbie okrętów i powiększaniu się ich ładowności, z drugiej zaś dzięki zakładaniu nowych plantacji w koloniach i masowej produkcji. Niższe ceny powodowały, że w Europie poszerzał się krąg nabywających je konsumentów. Z kolei z Europy do Ameryki eksportowano wiele droższych artykułów rzemieślniczych: tkaniny, wyroby metalowe, broń i narzędzia.

Na podstawie: <https://zpe.gov.pl/a/przeczytaj/DLEs6K62g>

Zadanie 15. (0–3)

..... pkt

Uzupełnij poniższy tekst. Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Z mapy można wnioskować, że *handel trójkątny* stał się możliwy przede wszystkim dzięki znajomości szlaków morskich, które wcześniej przemierzyli **15.1.**_____.

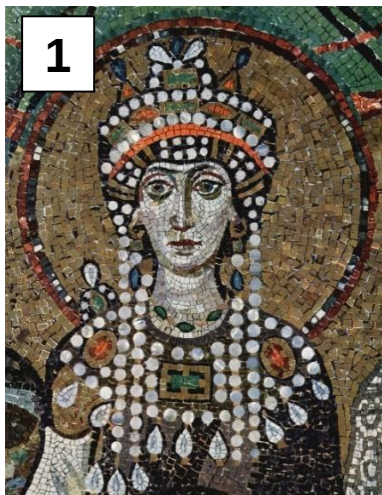
Z tekstu wynika, że *tkaniny* były transportowane przede wszystkim szlakami oznaczonymi numerami **15.2.**_____. *Handel trójkątny* był najbardziej korzystny dla **15.3.**_____.

- 15.1.** A. Krzysztof Kolumb i Ferdynand Magellan
B. Ferdynand Magellan i Vasco da Gama
C. Vasco da Gama i Krzysztof Kolumb

- 15.2.** A. 1 i 2
B. 2 i 3
C. 3 i 1

- 15.3.** A. Afryki
B. Ameryki
C. Europy

Ilustracje do zadania 16.

[https://www.wikiwand.com/pl/articles/\[...\];](https://www.wikiwand.com/pl/articles/[...];) [https://pl.wikipedia.org/wiki/\[...\];](https://pl.wikipedia.org/wiki/[...];)
[https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awi%C4%99ta_Anna#/media/\[...\]_Saint_Anne_\(detail\).jpg](https://pl.wikipedia.org/wiki/%C5%9Awi%C4%99ta_Anna#/media/[...]_Saint_Anne_(detail).jpg);
[https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/\[...\];3989430.html#prettyPhoto\[gallery\]/0/](https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/[...];3989430.html#prettyPhoto[gallery]/0/)

Zadanie 16. (0–1)

..... pkt

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

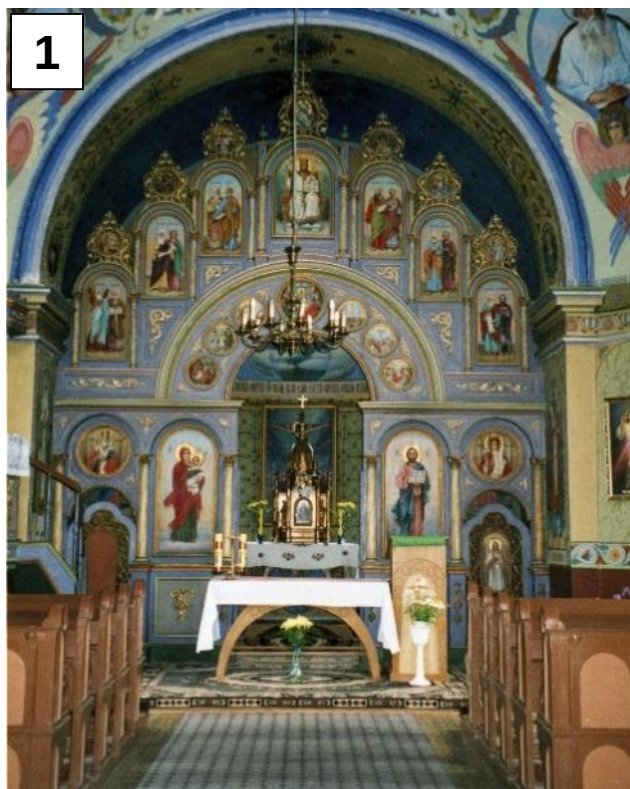
Portret kobiety charakterystyczny dla okresu renesansu przedstawia ilustracja oznaczona numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

Tekst, ilustracje i mapa do zadań 17. i 18.

Oparł swoją doktrynę na Biblii. Jej najważniejszym elementem była nauka o predestynacji, według której ludzie od chwili urodzenia byli przeznaczeni przez Boga albo do zbawienia, albo do potępienia. Ten wybór dokonany został jeszcze przed stworzeniem świata i nie będzie zmieniony. Spełnianie dobrych uczynków przez człowieka jest wyłącznie dowodem, że należy do grona wybranych przez Boga. Religia surowo zakazywała wszelkich ozdób, zabaw, tańców, gier hazardowych. Kult koncentrował się wokół czytań biblijnych. Obowiązywała praktyka chrztu niemowląt.

Na podstawie: B. Cottret, [...], Warszawa 2000, s. 55–62.

[https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:\[...\]_-_wn%C4%99trze_ko%C5%9Bcio%C5%82a_\[...\].jpg](https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:[...]_-_wn%C4%99trze_ko%C5%9Bcio%C5%82a_[...].jpg)
[https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Wn%C4%99trze_\[...\]w_Rzepniku_5.jpg](https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Wn%C4%99trze_[...]w_Rzepniku_5.jpg)
[https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Tolkmicko_\[...\]_wnetrze.jpg](https://pl.m.wikipedia.org/wiki/Plik:Tolkmicko_[...]_wnetrze.jpg)

Na podstawie: <https://mapyonline.gwo.pl/secondary.html#nowozytnosc>

Zadanie 17. (0–3)	 pkt.
--------------------------	------------

Przyporządkuj do każdego zdania właściwe uzupełnienie spośród oznaczonych literami A–C.

Z tekstu wynika, że za źródło powodzenia w życiu wyznawcy opisanej religii uznawali **17.1.**_____. Przywódcą opisanego wyznania był **17.2.**_____. Wnętrze świątyni, którego wystrój odpowiada zasadom opisanego wyznania, przedstawiono na ilustracji oznaczonej numerem **17.3.**_____.

- 17.1.** A. obdarzenie łaską Bożą
B. pracowite życie człowieka
C. czynienie dobra ludziom
- 17.2.** A. Marcin Luter
B. Jan Kalwin
C. Henryk VIII
- 17.3.** A. 1
B. 2
C. 3

Zadanie 18. (0–1)	 pkt.
--------------------------	------------

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Obszary zdominowane w nowożytnej Europie przez wyznawców opisanej religii oznaczono w legendzie mapy numerem

- A. 1.
B. 2.
C. 3.
D. 4.

Tekst do zadania 19.

Rzeczpospolita miała odtąd jednego władcę wspólnie wybieranego przez oba narody i tylko raz koronowanego w Krakowie; wspólny sejm – walny – obradujący w Warszawie, gdzie posłowie litewscy w liczbie 48 zasiadali obok 114 posłów koronnych, i senat (113 senatorów polskich i 27 litewskich – taką różnicę powodowała liczba kasztelanów w Koronie – 73 przy 10 na Litwie i wojewodów – 22 polskich przy 10 litewskich); wspólną obronę, politykę zagraniczną i monetę (lecz z odrębnymi stemplami – w Koronie Orłem, a na Litwie Pogonią).

Na podstawie: [https://www.agad.gov.pl/Unia\[...\]/ULPLA5.pdf](https://www.agad.gov.pl/Unia[...]/ULPLA5.pdf)

Zadanie 19. (0–1)	 pkt
--------------------------	-----------

Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź A albo B i jej uzasadnienie 1., 2. albo 3.

Tekst opisuje warunki unii

A	w Lublinie	o czym świadczy posiadanie przez oba państwa wspólnego	1.	stempla.
B	w Krewie		2.	Sejmu.
			3.	skarbu.

Tekst i ilustracje do zadania

1. Zaczny królewicz, dorosły, ćwiczony, waleczny;
3. musi nam być powolny przez dalekość przyjaciół swych;
4. mając flotę, kosztem swym panowanie na morzu nam zapewni;
7. stu szlachciców co roku w Krakowie albo w Paryżu w naukach i walce na koszt jego ćwiczyc się będzie;
8. pokój z Turkiem, bo z nim ma sojusz, z Tatarami, z Niemcami, bo się na Turka, na Francuza i na nas oglądać będą musieli;
9. sojusz i handel z królestwem francuskim;
10. naród francuski naszemu jest podobny we wszystkim. Język łaciński i włoski umie, o polski będzie mu łatwo, gdy zrozumie, że mu go będzie potrzeba.

Na podstawie: [https://veritasdehistoria.wordpress.com/2018/03/22/pierwsza-polska-ulotka-wyborcza-z\[...\]roku](https://veritasdehistoria.wordpress.com/2018/03/22/pierwsza-polska-ulotka-wyborcza-z[...]roku)

[https://www.historytoday.com/archive/court-...;](https://www.historytoday.com/archive/court-...)
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/f/f4/..._frame.jpg/250px-..._frame.jpg
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/2e/Anonymous_...%28detail%29_01.jpg;
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/bb/...Martin_Kober%29.jpg

Zadanie 20.1. (0–1)

..... pkt

Dokończ zdanie. Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Strój i symbolika wskazują, że kandydata do korony polskiej podczas wolnej elekcji 1573 r., którego zalety zachwalano w przytoczonym tekście, przedstawiono na ilustracji oznaczonej numerem

- A. 1.
- B. 2.
- C. 3.
- D. 4.

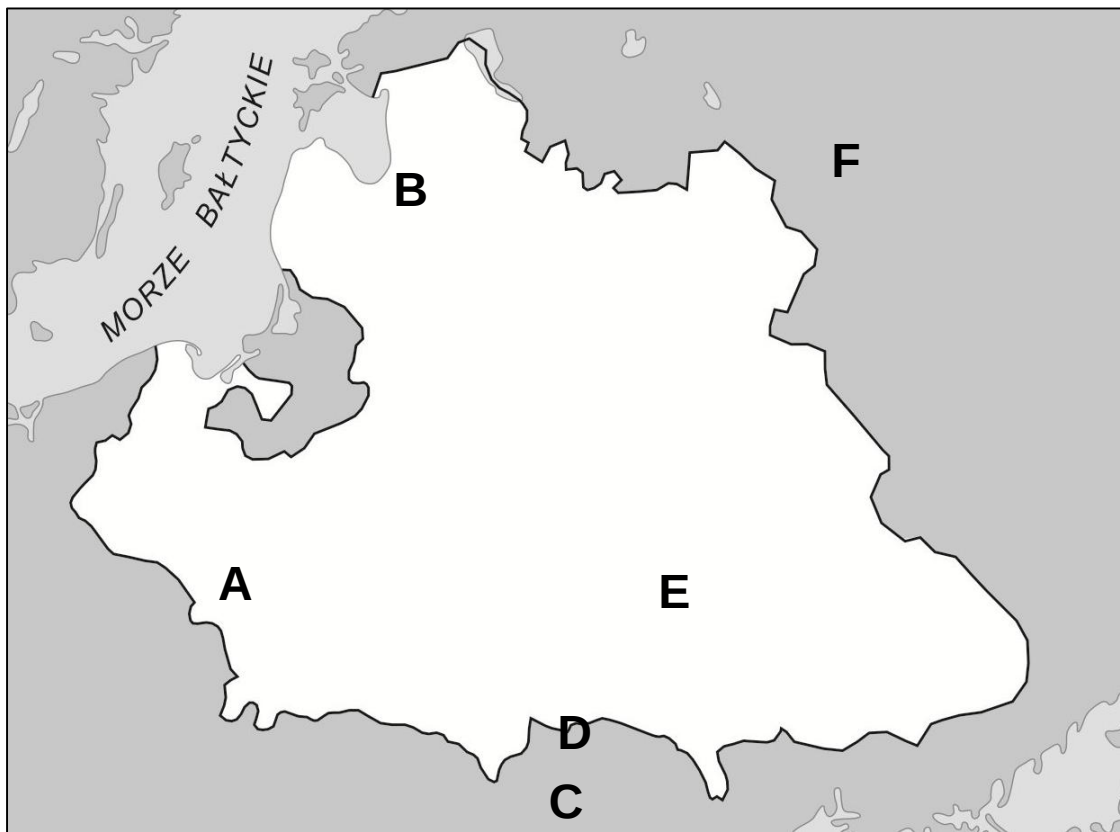
Zadanie 20.2. (0–1)

..... pkt

Oceń prawdziwość podanych zdań. Zaznacz P, jeśli zdanie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

Sformułowane w tekście oczekiwania co do korzyści z wyboru promowanego kandydata pozostały w większości niespełnione.	P	F
Każda z postaci przedstawionych na ilustracjach ostatecznie zasiadła na tronie polskim.	P	F

Mapa i teksty do zadań 21. i 22.

Na podstawie: <https://mapyonline.gwo.pl/#nowozytnosc>

Tekst I

Żółkiewski spotkał niespodziewanie pod Kłuszynem wojska Szujskiego. Wojska moskiewskie i szwedzkie biwakowały w dwóch oddalonych od siebie obozach. Żółkiewski postanowił pobić wpierw słabo uzbrojone wojska moskiewskie, a po sprowadzeniu dział i piechoty – wojska szwedzkie. Szujski po odparciu wielu szarż, po trzech godzinach walki został zmuszony do odwrotu.

Na podstawie: Z. Ryniewicz, *Leksykon bitew świata*, Warszawa 2004, s. 255.

Tekst II

Armia Sobieskiego dotarła do Chocimia, a następnego dnia, pod osłoną ognia artylerii zajęła pozycje naprzeciwko tureckiego obozu. Przez całą noc trzymał Sobieski wojsko w szyku bojowym, a działa prowadziły ciągły ogień. Rankiem wojsko polskie ruszyło do natarcia na całym froncie. Tureckie ataki poza szanćcami odpierała jazda. Wkrótce nastąpił generalny atak Polaków i piechota wdarła się do obozu tureckiego, co spowodowało, że rzucili się do ucieczki.

Na podstawie: Z. Ryniewicz, *Leksykon bitew świata*, Warszawa 2004, s. 214.

Tekst III

Karol IX na czele silnej armii (14 tys.) usiłował zdobyć Rygę, którą uratowała odsiecz Chodkiewicza na czele z 4 tys. wojska. Wódz litewski znakomicie wykorzystywał ukształtowanie terenu, ściągnął udanym manewrem Szwedów z dogodnego dla nich wzgórza do doliny, a następnie dzięki sile uderzeniowej husarii rozbił siły szwedzkie, z których zaledwie jedna trzecia uszła z życiem.

Na podstawie: U. Augustyniak, *Historia Polski 1572–1795*, s. 606.

Tekst IV

Pod Zbarażem wojsko nasze oblężone za sprawą i dzielnością, i niewypowiedzianym męstwem, i odwagą nieśmiertelnej pamięci jaśnie oświeconego księcia Jeremiego Korybuta na Wiśniowcu sześćniedzielne wytrwało oblężenie.

Na podstawie: *Od Hammurabiego do Fukuyamy* [...], red. D. Ostapowicz, S. Suchowski, D. Szymikowski, t. 1, Gdańsk 1999, s. 243.

Zadanie 21. (0–4)	 pkt
--------------------------	-----------

Każdemu tekstowi (I–IV) przyporządkuj właściwą literę (A–F) oznaczającą na mapie miejsce bitwy, którą dany tekst opisuje. W każdym wierszu tabeli wybierz właściwą literę.

21.1.	Tekst I	A	B	C	D	E	F
21.2.	Tekst II	A	B	C	D	E	F
21.3.	Tekst III	A	B	C	D	E	F
21.4.	Tekst IV	A	B	C	D	E	F

Zadanie 22. (0–2)	 pkt
--------------------------	-----------

Spośród powyższych tekstów, oznaczonych cyframi I–IV, wybierz tekst dotyczący bitwy chronologicznie pierwszej i chronologicznie ostatniej. W każdym wierszu tabeli zaznacz właściwą cyfrę.

22.1.	Bitwa chronologicznie pierwsza	I	II	III	IV
22.2.	Bitwa chronologicznie ostatnia	I	II	III	IV

Ilustracje i teksty do zadania 23.

1

2

Na podstawie: <https://encrypted-tbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcSYarR1Q2EmI96f-RfdYpEjOvIXk4Zd1pwqOQ&s>
<https://www.imdb.com/title/tt0065593/>

Tekst A

Powołany na najpocześniejszy urząd, postawiłem sobie za pierwszy cel uczynić mego władcę najpierwszym na świecie. Chciałem, by był arcychrześcijańskim i najpotężniejszym: chciałem, by został synem pierwotnym Kościoła i Europy. Dwie były choroby, toczące [państwo]: herezja i swawola. Obydwie uleczył Ludwik swoim orężem a moją radą. Pierwsza choroba tak się wyodrębniła, że w granicach jednego królestwa liczono wiele państweczek. Religia tolerowana przez władców, ledwo raczyła tolerować prawowitego króla.

Tekst B

Ponieważ wszystko należy do tego jednego władcy nic w tym ogromnym państwie nie może przewyższać jego bogactwa i potęgi. Książę uważa się za jedyne go pana i dziedzica wszystkich prowincji tego, co w nich jest, więc dobra i majątki ziemskie daje komu chce. Wyjechać za granicę żadną miarą nie wolno bez jego wiedzy i pozwolenia, to spośród Moskwiczinów za granicę jedzie tylko ktoś przez niego posłany.

Tekst C

Ponieważ stwierdzono, że urząd króla o władzy skupionej w rękach jednej osoby jest niepotrzebnym ciężarem i niebezpiecznym niebezpieczeństwem dla wolności i pewności interesu publicznego narodu; że władzy i prerogatywy królewskiej używano przeważnie gwoili ujarzmienia poddanych i uczynienia z nich niewolników, przeto postanawia się na mocy władzy niniejszego parlamentu, że żadna osoba nie ma nadal piastować ani wykonywać urzędu króla.

Tekst D

Ta jednak izba poselska doszła do takiej władzy, że gdy dawniej miała tylko głos doradczy, dziś wszystko stanowi. Senat złożony z osób dojrzałych, bliższy osoby królewskiej, postępuje ostrożniej i z większą oględnością w wyjawianiu swych myśli.

Na podstawie: K. Zielińska, Z.T. Kozłowska, *U źródeł współczesności. Czasy nowożytne*, Warszawa 2000, s.177, 180; *Wiek XVI– XVIII w źródłach* [...], oprac. M. Sobańska-Bondaruk, S. B. Lenard, Warszawa 1999, s. 317.

Zadanie 23. (0–2)	 pkt
--------------------------	-----------

Każdemu plakatowi filmowemu (1–2) przyporządkuj właściwy tekst (A–D) odnoszący się do dziejów tego samego kraju w XVII w.

1.	Plakat 1.	A	B	C	D
2.	Plakat 2.	A	B	C	D

Brudnopis